

แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสันติคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

**The Guideline for Academic Administration to Enhance
Student's Learning Achievement of Bansatikeeree School Under
Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3**

วันที่รับบทความ: 19 ส.ค. 66

ศุภการ แก้วราภมูข¹

วันที่แก้ไขบทความ: 8 พ.ย. 66

Supakarn Kaewrakmook¹

วันที่ตอบรับ: 30 พ.ย. 66

ไพโรภ รัตนชวงษ์²

Pairop Rattanachuwong²

พูนชัย ยาวีราช³

Phoonchai Yawirach³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านสันติคีรี ประชากร จำนวน 43 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนโรงเรียนบ้านสันติคีรี 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการ

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2566)

¹Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2023)

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

²Assistant Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor).

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³Assistant Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor).

บริหารงานด้านวิชาการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าวิชาการ และตัวแทนครู จากโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ และ โรงเรียนบ้านเวียงพาน 3) เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านสันติคีรี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าวิชาการ และตัวแทนครู จากโรงเรียนบ้านสันติคีรี โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ และ โรงเรียนบ้านเวียงพาน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และวิเคราะห์เนื้อหาสังเคราะห์สรุปเป็นความเรียง ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านสันติคีรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานด้านวิชาการ พบว่า มีการจัดหลักสูตรตรงกับบริบทของสถานศึกษา ใช้การมีส่วนร่วมของคณะครู จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก และมีแผนการนิเทศอย่างชัดเจน 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านสันติคีรี สถานศึกษาต้องสำรวจสภาพปัจจุบันเพื่อจัดทำหลักสูตรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการ มีการสำรวจผู้เรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะกับผู้เรียน จัดครูผู้สอนให้ตรงกับความเชี่ยวชาญและเน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดทำวิจัย พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เข้าถึงง่ายและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีการจัดรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสม เน้นการนิเทศกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดจากผู้เรียน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แนวทางการบริหาร

Abstract

The purpose of the independent study were : 1) to study the actual academic management of Bansantikeeree school 2) to explore schools with the best practices in

academic management, and 3) to propose academic management guidelines to improve student's learning achievement of Bansatikeeree School. The population were 43 people consist of director, deputy director and teachers of Bansatikeeree School. The group of informants were 9; directors, academic leaders and teachers from Bansatikeeree School, Anuban Chiangrai School and Banwiangphan School, The instrumentation were questionnaires, interview and focus group discussions. Analyzed data by using frequency, mean, standard deviation and content analysis. Presented in the form of an accompanying table and analyzing the synthesized content into essays. The research results are summarized as follows. 1) The actual academic administration of Bansatikeeree school in overall was rate at high level. 2) The school with the best practice in academic management, it was found that, the school's curriculum was based on context of school. Use the participation in Academic work planning. Their instructional management was learner-centered. Promote research to improve the quality of education. Develop learning resources both inside and outside educational institutions. Their supervision plan was clear and various in processes. 3) The guidelines for academic administration to improve student's learning achievement of Bansatikeeree school. School should explore the current situation in order to design educational institute. Raising awareness of the importance of academic. Survey learners in order to manage teaching to suit learners. Research policy should be established as a part of education management. Develop learning resources within the school for easily access and learn at all times. Providing an appropriate supervision model, focusing on supervising processes and learners' outcomes.

Keywords: Academic Administration, Enhance Learning Achievement,
Administration Guideline

บทนำ

การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นลำดับแรก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หลักการ แนวทาง รวมถึงขอบข่ายงานวิชาการ รู้จักปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ กาญจน์ เรืองมนตรี (2557, น.3) ให้แนวคิดที่สอดคล้องกันว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการบริหารการศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการบริหารงานวิชาการ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานบริหารวิชาการอย่างลึกซึ้ง เพื่อเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนางานวิชาการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การจัดการศึกษาเพื่อให้ตอบสนองตามบทบัญญัติของกฎหมายและนโยบาย การจัดการศึกษา การบริหารงานวิชาการนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการสถานศึกษา แต่ในสภาพปัจจุบันมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี ดังนั้นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะต้องร่วมกันพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด อย่างไรก็ตามถึงแม้ทุกฝ่ายจะให้ความสำคัญของงานวิชาการอย่างเต็มที่ ยังพบว่าการดำเนินงานวิชาการยังมีปัญหาหลายอย่างจากรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านสันติคีรี (โรงเรียนบ้านสันติคีรี, 2565) ในส่วนของปัญหาการจัดการศึกษาโดยภาพรวมสามารถจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์แต่การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของนักเรียนยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ เนื่องจากพื้นที่ของโรงเรียนบ้านสันติคีรีอยู่ในเขตการท้องที่ขุดออยแม่สลอง ทักษะการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจึงเป็นทักษะที่จำเป็น แต่จากการรายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) พบว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านออกเสียงและการอ่านรู้เรื่องของนักเรียน ไม่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนวิชาอื่น ๆ ดังรายงานผลสัมฤทธิ์

การเรียนรู้ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2564 พบว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยโดยรวมของนักเรียนทุกรายวิชาลดลงและมีคะแนนต่ำกว่าขีดจำกัดล่าง และเมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET) พบว่า ผลการประเมินโดยเฉลี่ยต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด และระดับประเทศในทุกรายวิชา (โรงเรียนบ้านสันติคีรี, 2564, น.17) ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และประเพณี รวมถึงการใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารมากกว่าภาษาไทย ด้วยข้อจำกัดทางภาษาส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหาจำนวนบุคลากรตามเกณฑ์อัตรากำลังไม่เพียงพอ จึงทำให้ครูเข้าสอน ไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา คุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนรู้จึงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและสามารถปฏิบัติได้จริงควรมีข้อมูลเบื้องต้นที่ถูกต้องและเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโรงเรียนบ้านสันติคีรี ทั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านสันติคีรี ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานด้านวิชาการจากโรงเรียนที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และเพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านสันติคีรี นอกจากนี้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ยังสามารถเป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนหรือสถานศึกษาอื่นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารงานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ

3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านสันติคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ด้านความรู้

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ทราบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะสามารถสะท้อนสภาพปัจจุบัน ปัญหา รวมถึงความต้องการของคณะครูที่มีต่อการบริหารงานด้านงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาแนวทางการบริหารงานด้านวิชาการจากโรงเรียนต้นแบบที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ สามารถนำข้อมูลที่ได้นำไปปรับปรุงพัฒนาศักยภาพ รวมถึงการวิเคราะห์ สาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในด้านการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านสันติคีรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการนำไปใช้

ผลจากการศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้ตรงกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่พบ และตรงกับความต้องการจำเป็น และเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านสันติคีรี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา 1) ขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการ (โรงเรียนบ้านสันติคีรี, 2565) 6 งาน ดังนี้การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา

2) หลักการบริหารงานวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) (Deming, 1986 อ้างถึงใน นิรุช บัณฑิตโต , 2557 , น.37) 4 ขั้นตอน ดังนี้ การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act)

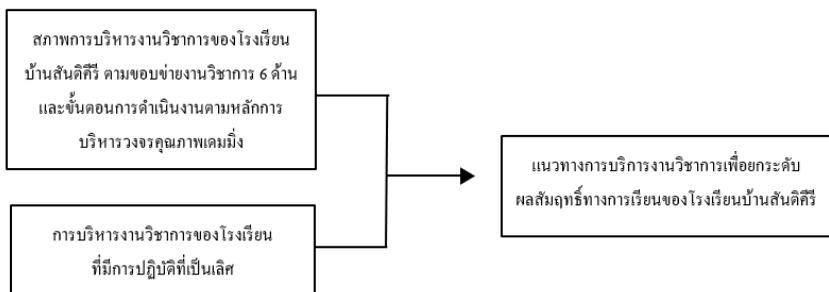
ขอบเขตด้านประชากร

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี ประชากรที่ใช้จำนวน 43 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครูผู้สอนโรงเรียนบ้านสันติคีรี

2. การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานด้านวิชาการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้นี้ในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ตัวแทนครูจากโรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงรายและโรงเรียนบ้านเวียงพาน

3. การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านสันติคีรี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้นี้ในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ตัวแทนครูจากโรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย โรงเรียนบ้านเวียงพาน และโรงเรียนบ้านสันติคีรี

กรอบแนวคิด



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรหมน พินทุสมิต (2560 , น. 25) ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึงงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ ให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561 , น. 17) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่า เป็นการบริหารงานหรือการดำเนินกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน และโรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่ภารกิจโดยตรงในการจัดการศึกษา จึงต้องมีหน้าที่ ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ

เอื้ออังกูร ชำนาญ (2564 , น. 41) กล่าวถึงการบริหารจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีวิธีดำเนินการ ดังนี้ 1) การจัดการความรู้เพื่อกำหนดนโยบาย และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 2) การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน 3) การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนากระบวนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ยุทธศาสตร์ที่มุ่งความเป็นเลิศของโรงเรียน 4) การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร 5) การประสานงานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อเฝ้าระวังและติดตามแก้ไขปัญหา

ภูนา จารง (2560 , น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ทศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอนใน โรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนา ครูผู้สอนให้มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดหาสื่อการเรียนการ

สอนที่ทันสมัยและเหมาะสมให้เพียงพอกับความ ต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียน มีการ ประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนควรจัดทำแผนปฏิบัติการ นิเทศภายใน และกำหนด ปฏิทินการดำเนินการนิเทศให้ชัดเจน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของ โรงเรียนบ้านสันติคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครูผู้สอน โรงเรียนบ้านสันติ คีรีปีการศึกษา 2565 จำนวน 43 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามชนิดปลายปิดที่มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) 0.67 โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรีที่ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับขอบข่ายงานด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี 6 ด้าน ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิด ของ Likert ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือ

ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม เพื่อสร้าง แบบสอบถามและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและ ความเหมาะสมของเนื้อหา พบว่าข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.67 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.885 และจัดทำแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษามันท์ทักหนังสือถึงคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันติคีรี จากนั้นนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เสนอต่อผู้อำนวยการและดำเนินการแจกจ่ายและเก็บแบบสอบถามจำนวน 43 ฉบับคืน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้อีกกลับมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานด้านวิชาการ

ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกสถานศึกษา ดังนี้ เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมในการแข่งขันทักษะทางด้านวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป และมีผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ตัวแทนครูจากโรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงรายและโรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 6 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อสอบถามแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับขอบข่ายงานด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี 6 ด้าน ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์มี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เลิศด้านงานวิชาการ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือ

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ และสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมตามเนื้อหาและขอบข่ายที่กำหนดไว้ นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษายืมหนังสือถึงคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ให้สัมภาษณ์ จากนั้นนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เสนอต่อผู้ให้สัมภาษณ์ ทำการนัดหมาย ดำเนินการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำประเด็นและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญและเรียบเรียงเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านสันติคีรี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ตัวแทนครูจากโรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย โรงเรียนบ้านเวียงพาน และโรงเรียนบ้านสันติคีรี จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอแนวทางในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านสันติคีรี โดยใช้ผลการศึกษาศาภาพการบริหารวิชาการ โรงเรียนบ้านสันติคีรี และการศึกษาผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศทางวิชาการ ในการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม

การสร้างเครื่องมือ

ศึกษารูปแบบการสนทนากลุ่ม จากนั้นสร้างประเด็นแบบสนทนากลุ่มตามกรอบที่กำหนด โดยใช้ผลการศึกษาศาภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านสันติคีรีและการศึกษาผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศทางวิชาการ นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบโครงสร้างเนื้อหา ความถูกต้องและความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและจัดทำแบบสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษามันทีทบทวนสื่อถึงคณะกรรมการศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม จากนั้นนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เสนอต่อผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม ทำการนัดหมาย ดำเนินการสนทนากลุ่มผ่านช่องทางออนไลน์ และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำประเด็นและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญและเรียบเรียงเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านสันติคีรี

สภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานด้านวิชาการ

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชน ผู้เรียน ผู้ปกครอง โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแกน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรลงสู่การจัดการเรียนการสอน

2.2 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของฝ่ายบริหารงานวิชาการ เพื่อประกอบการวางแผนงานวิชาการให้เป็นไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และนโยบายของการจัดการศึกษาที่วางไว้ เน้นหลักการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและคณะครูในการร่วมวางแผนงานด้านวิชาการ กำหนดภาระงานโครงการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการดำเนินงาน ประเมินผล รวมถึงการนิเทศ กำกับติดตามให้ครอบคลุม

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ ผู้เรียนสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน มีการจัดจ้างครูเจ้าของภาษาในการจัดการเรียนการสอน

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษาให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้คณะครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน อย่างน้อย 1 เรื่อง ต่อ 1 ปีการศึกษา ให้ความสำคัญในการให้ความรู้แก่คณะครูในด้านระเบียบวิธีการวิจัย รวมถึงเทคนิควิธีการวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารและฝ่ายวิชาการกำกับติดตามการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างต่อเนื่อง และมีการเผยแพร่งานวิจัยเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

2.5 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาทำการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการประสานความร่วมมือหน่วยงานภายนอกที่ใกล้เคียงเพื่อสนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ มีการแต่งตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการจัดหาและดูแลแหล่งเรียนรู้ พัฒนาอาคารเรียนให้มีความเหมาะสม ห้างไกลเสียงรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก อำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ด้านการเรียนการสอนให้มากที่สุด มีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ด้านการเรียนให้กับนักเรียน

2.6 ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษามีแผนการนิเทศอย่างชัดเจน โดยมีกระบวนการนิเทศที่หลากหลาย มุ่งเน้นวิธีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้กับการนิเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีการสะท้อนผลการนิเทศและแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีระบบการกำกับติดตามการนิเทศที่เป็นระบบ สามารถสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

3. ผลการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโรงเรียนบ้านสันติคีรี

ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

สถานศึกษาต้องทำการสำรวจสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และจุดเด่นรวมถึงความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษา เพื่อนำมาออกแบบและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงกับสภาพบริบทและความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

ด้านที่ 2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการ และให้บุคลากรทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกับการวางแผนงานวิชาการ ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ

ด้านที่ 3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ผู้บริหารต้องศึกษา และสำรวจผู้เรียนด้านความพร้อม ความถนัด และความต้องการเพื่อบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน จัดครูผู้สอนให้ตรงกับความเชี่ยวชาญ และออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสื่อประกอบการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

สถานศึกษาต้องมีการกำหนดคน นโยบายด้านการจัดทำวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา การอบรมให้ความรู้กับคณะครูเกี่ยวกับการจัดทำวิจัย และการจัดทำวิจัยควรเป็นไปเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้กับนักเรียน จัดทีมงานเพื่อกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลืองานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของครูเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

ด้านที่ 5 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

สถานศึกษาต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนเข้าถึงง่าย และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เช่น จำลองธนาคาร ร้านค้า และสถานที่อื่น ๆ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้นอก

สถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนและควรมีการกำกับติดตาม ผลการใช้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงตามความเหมาะสม และนำผลนั้นมา สะท้อนและแก้ปัญหาต่อไป

ด้านที่ 6 การนิเทศการศึกษา

สถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจด้านการนิเทศการสอนให้แก่คณะครู มีการ บริหารจัดการรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับห้องเรียนแต่ละห้อง ลดการตรวจสอบ เอกสาร เน้นการนิเทศกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดจากผู้เรียน การนิเทศการจัดการศึกษา ควรเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ไม่เพียงแต่ใช้บุคลากรในฝ่ายวิชาการ แต่ควรเป็นครูหัวหน้ากลุ่ม สาระหรือผู้เชี่ยวชาญในรายวิชานั้นๆ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำที่ถูกต้อง นอกจากนี้ ควรนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศเพื่อความสะดวกและทันสมัย

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรี ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนบ้าน สันติคีรีมีการปฏิบัติเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหาร จัดการการใช้หลักสูตร ได้อย่างเป็นปัจจุบัน อีกทั้งมีการศึกษา วิเคราะห์เอกสารหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และ โรงเรียนได้จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและ สารต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่ง สอดคล้องกับ กุศลธร ดอนแก้ว (2562, น.42) ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน บนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้กล่าวไว้ เกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร คือ โครงการและเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ อันพึงปรารถนาของ สังคมนั้น ๆ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยที่ แผนงานหรือโครงการนั้น ๆ จะต้องมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ คือ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน มีแนวทางการดำเนินงานที่ เป็นระเบียบ มีการนำแผนงานหรือโครงการนั้นนำไปปฏิบัติในสถาบัน การศึกษาจึงทำ

ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนพฤติกรรม และสามารถวัดผลประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ ซึ่งสถานศึกษาควรมีการดำเนินการด้านการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนบ้านสันติคีรีมีการวางแผนงานวิชาการ กำหนดแนวทางปฏิบัติงานด้านวิชาการ มีการกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจน วางแผนการใช้นักบุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตคนก สวยศำข้าว (2561, น. 51) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 กล่าวถึง การวางแผนงานด้านวิชาการไว้ว่า กำหนดแผนงานไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จที่ตรงตามเป้าหมายการบริหารงานวิชาการ เป็นกิจกรรมหลักอันดับแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการจัดการศึกษาเพื่อให้นักบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีเป้าหมายและทิศทางการทำงานด้านวิชาการร่วมกัน เข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตน และสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนครูคนอื่นได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง ช่วยลดความไม่พอใจและความท้อแท้ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน โดยขาดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน และต้องวางแผนให้ครอบคลุมขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทั้งหมด

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนบ้านสันติคีรีมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งแก้ว เพ็องศิลา (2558, น. 31) ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยากร) ได้กล่าวถึงความสำคัญ ของการจัดการเรียนการสอน ว่า การเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหาแต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน คือสถานศึกษาควรอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครูผู้สอนในการให้ความรู้ความสามารถในการสอน การใช้เทคนิคใหม่ ๆ มีการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ชั้นวางแผน กล่าวคือ โรงเรียนบ้านสันติคีรีมีการปฏิบัติในขั้นตอนการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของผู้เรียน และครูผู้สอนในระดับน้อยจึงส่งผลให้ผลการศึกษาสภาพในขั้นตอนนี้มีน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย ตันทรานนท์ (2562, น. 45) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนางานบริหารวิชาการ โรงเรียนวชิรวิทย์เชียงใหม่ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการวิจัยภายในสถานศึกษา คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมความรู้ด้านการวิจัยให้กับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในสถานศึกษาได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การเผยแพร่แหล่งความรู้แก่ครูผู้สอน สถานศึกษาอื่นและองค์กรอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง แนวทางการพัฒนาคือสถานศึกษาควรจัดระบบแหล่งเรียนรู้ที่มีในสถานศึกษารวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและรวบรวมจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเผยแพร่บนเว็บไซต์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมมน พินทุสมิต (2560, น. 38) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการเผยแพร่แหล่งความรู้แก่ครูผู้สอน ว่าสถานศึกษาต้องมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และควรมีการบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ และเผยแพร่การใช้แหล่งเรียนรู้ให้กับสถานศึกษาอื่น หรือองค์กรอื่น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ด้านการนิเทศการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้รับผิดชอบงานด้านการนิเทศการศึกษาไม่เข้าใจถึงกระบวนการนิเทศอย่างถ่องแท้จึงทำให้การนิเทศการศึกษาไม่ครบตามกระบวนการ ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการประชุมประเมินความสำเร็จของการจัดรูปแบบการนิเทศ และผู้บริหารควรเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนและกระตุ้น ให้ครูผู้สอนเล็งเห็น

ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราวัฒน์ กระจ่างดี (2562, น. 66) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่พบปัญหาด้านการนิเทศการศึกษาที่ไม่เป็นไปตามกระบวนการ เป็นไปเพื่อการตรวจสอบเอกสารในชั้นเรียนเท่านั้น ขาดการนำผลการนิเทศมาสะท้อนให้ครูผู้สอนเห็นปัญหาและนำไปปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นผู้บริหารจึงควรวางแผนทางการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศทำหน้าที่ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง

2. ผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ในการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารมีบุคลิกเป็นผู้บริหารการเปลี่ยนแปลง มีการจัดทำแผนงาน โครงสร้าง หน่วยงานด้านวิชาการ จัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน และมีการแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิษฐ์ สีหะวงษ์ (2558, น. 57) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถม ศึกษากลุ่มเครือข่ายวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยะแก้ว เขต 1 พบว่า แนวทางสำคัญในการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่จัดอบรมครูในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและแนวทางการดำเนินงานตามหลักสูตร เพื่อให้ความรู้ แก่ครูเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการวัดและประเมินผล อบรมบุคลากรที่รับผิดชอบ ในการนิเทศภายใน โรงเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ เทคนิค และวิธีการนิเทศเพื่อให้มีความ พร้อมที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ และให้การช่วยเหลือในด้านการจัดการเรียนการสอน แก่ครูและสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัย ศิริพิน (2558, น. 89-90) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม (นครราษฎร์ประสิทธิ์) สังกัดสา นักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่าแนวทางการพัฒนา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม (นครราษฎร์ประสิทธิ์) จากขอบข่าย งานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนผู้วิจัยได้นำด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 4.10 มา

เป็นแนวทางการ ดังนี้ 1. ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ชัดเจนและ สอดคล้องกับท้องถิ่น 2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรพัฒนาเรื่องการขาดแคลน บุคลากร สื่อ อุปกรณ์ต้องพร้อมและควรพัฒนานักเรียนให้อ่านออก เขียนได้ 3. ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้กับคณะครู ในเรื่องของงานวิจัย 4. ด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา ควรมี คู่มือปฏิบัติงานเพื่อสื่อสารให้คณะครูทุกคนเข้าใจ จัดระบบงาน วิชาการให้ชัดเจน 5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรมีสื่อให้ พร้อมใช้งาน และจัดหาสื่อให้ครูได้ใช้ตรงกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านสันติคีรีประกอบด้วยรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร การศึกษา สถานศึกษาควรมีการสำรวจสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และจุดเด่นรวมถึง ความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษา เพื่อนำมาออกแบบและจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงกับสภาพบริบทและความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ควรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ ของงานวิชาการ และให้บุคลากรทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกับการวางแผน งานวิชาการ ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการด้าน การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้บริหาร ควรศึกษา และสำรวจผู้เรียนด้านความพร้อม ความถนัด และความต้องการเพื่อบริหาร จัดการด้านการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน จัดครูผู้สอนให้ตรงกับ ความเชี่ยวชาญ และออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสื่อประกอบการสอนที่เน้น การมีส่วนร่วมของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายด้านการจัดทำวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดการศึกษา การอบรมให้ความรู้กับคณะครูเกี่ยวกับการจัดทำวิจัย และการจัดทำ วิจัยควรเป็นไปเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะ การสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้กับนักเรียน จัดทีมงานเพื่อกำกับติดตาม

และให้ความช่วยเหลืองานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของครูเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป 5) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าถึงง่ายและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เช่น จำลองธนาคาร ร้านค้า และสถานที่อื่นๆ ให้นักเรียน ได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนและควรมีการกำกับติดตามผลการใช้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงตามความเหมาะสม และนำผลนั้นมาสะท้อนและแก้ปัญหาต่อไป 6) การนิเทศการศึกษาสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจด้านการนิเทศการสอนให้แก่คณะครู มีการบริหารจัดการรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับห้องเรียนแต่ละห้อง ลดการตรวจสอบเอกสาร เน้นการนิเทศกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดจากผู้เรียน การนิเทศการจัดการศึกษาควรเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ไม่เพียงแต่ใช้บุคลากรในฝ่ายวิชาการ แต่ควรเป็นครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือผู้เชี่ยวชาญในรายวิชานั้นๆ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำที่ถูกต้อง นอกจากนี้ควรนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศเพื่อความสะดวกและทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัย ดวงนภา เตปภา (2562, น.73) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท่าवानุญเรื่องอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1. แนวทางการบริหารงานวิชาการจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติ ที่ดีในวิชาการ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการวางแผนพัฒนา หลักสูตร ส่งเสริมครูให้มีความรู้ในการวิเคราะห์หลักสูตรและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ครูต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้มีเทคนิควิธีการการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่การเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในการวัดผลและประเมินผลจากสภาพจริง ด้วยวิธีที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอและจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีความเหมาะสมตรงกับความต้องการของครูและผู้เรียน 5) ด้านการนิเทศการศึกษา มีการจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายใน โดยกำหนดปฏิทินการนิเทศอย่างชัดเจน 2. ผลการหา

ประสิทธิภาพของคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท่าบุญเรืองอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านสันติคีรี ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างเร่งด่วน โดยทำการศึกษาปัญหาและความต้องการของครูและนักเรียน จัดทำเป็นกลยุทธ์ และวางแผนแก้ไขต่อไป

2. จากผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการพบว่า มีการบริหารจัดการสถานศึกษาดมบริบท และความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ได้รับความร่วมมือรวมถึงการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนในทุกด้าน นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นเอกลักษณ์ เน้นพัฒนาผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติคีรีต้องทำการศึกษาบริบท ความต้องการ รวมถึงโอกาสต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้วางแผนบริหารสถานศึกษาให้ตรงตามบริบท ออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด และความสนใจ

3. จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการ โรงเรียนบ้านสันติคีรี พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านสันติคีรีมีระดับปฏิบัติมากในทุกด้าน แต่ยังคงขาดความเชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติ ขาดเอกลักษณ์ และระดับการนำเทคโนโลยีมาใช้อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ผู้บริหารต้องนำจุดบกพร่องที่พบไปแก้ไขอย่างเร่งด่วน และพัฒนาจุดแข็งของสถานศึกษาให้มีเอกลักษณ์ สร้างความไว้วางใจต่อผู้ปกครองและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านสันติคีรี ควรมีการศึกษาการบริหารงานด้านอื่นภายในโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่องานวิชาการ โรงเรียน เช่นการบริหารงานบุคคล การบริหารงานกิจการนักเรียน หรือฝ่ายงานต่าง ๆ เช่น เพื่อนำข้อมูลไปวางแผนในการบริหารจัดการงานวิชาการต่อไป

รายการอ้างอิง

- กาญจน์ เรืองมนตรี. (2557). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการการเรียนรู้. (2).
มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- กิ่งแก้ว เพ็ญศิลา. (2558). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยากร).
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กุลธร ดอนแก้ว. (2562). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนบนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา).
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกตกนก สวยคำขาว. (2561). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). นครปฐม:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิรารัตน์ กระจำงดี. (2562). การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ฉัตรชัย ตันตรานนท์. (2562). การศึกษาแนวทางการพัฒนางานบริหารทั่วไปโรงเรียนวชิรวิทย์เชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา).
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- ดวงนภา เตปา. (2562). การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท่าบวญเรือ
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นิรุช บัณฑิต. (2557). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียน
มัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยใช้กระบวนการบริหารคุณภาพวงจร
เดมมิง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- พรหมมน พินทุสมิต. (2560). การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับ ประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต).
ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนใน
ศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รัชনীย์ สีหะวงษ์. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน
ประถม ศึกษากลุ่มเครือข่ายวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนบ้านสันติคีรี. (2564). รายงานประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านสันติคีรีประจำปี
การศึกษา 2564. เชียงราย.
- โรงเรียนบ้านสันติคีรี. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนบ้านสันติคีรีประจำปี
การศึกษา 2565. เชียงราย.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัด
ชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารศึกษิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

หทัย ศิริพิน. (2558). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกรวดทุ่งล้อม
(นครราชสีมาประสิทธิ์). (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

เอื้ออังกูร ชำนาญ. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของนักเรียนโรงเรียนพื้นที่สูง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). อุตรดิตถ์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.